STICUSA KNIPSELKRANT 118

AMIGOE 18/3-'86

STATUS APARTE

Gesprek met Ramon Todd Dandare

Standaardisatie, spelling en invoering van het papiamento in het onderwijs

Het is een probleem dat er in de [re]erings- verklaring nog geen [du]idelijk beleid is uitgestippeld met betrekking tot het invoeren van het Papiamento in het onderwijs. Wel wordt de introductie genoemd als prioriteit, maar er wordt helemaal niet uitgewerkt hoe dat moet. Alleen in twee of drie klassen of in de hele basisschool? Gaat de basisschool zelf veranderen of blijft het systeem als zodanig gelijk? We moeten ons in elk geval wel baseren op de beleidsnota **Enseñansa pa un y tur**, maar in hoeverre? Hierover kan ik niets zeggen, want we hebben nog geen vergadering hierover gehad met de minister. Welke rol zal het Papiamento gaan spelen?

INTRODUCTIE

Het Instituto Lingwistiko Antiano is opgericht in 1976 en de bedoeling ervan was dat het zich [zou] toeleggen op de introductie van het Papiamento op de Benedenwinden en het Engels op de Bovenwinden, maar door allerlei politieke problemen zoals de spelling die op Aruba toevallig ook in 1976 een eigen regeling kreeg, is er hier niets gebeurd.

Nu Aruba autonoom is geworden heet het vroegere Departement van Onderwijs, het landelijke orgaan, voortaan Directie Onderwijs, wat ik "Administracion di Enseñanza" noem. Onder die Directie Onderwijs valt nu ook het vroegere landelijk taalbureau, dat nu voor het land Aruba Instituto di Idioma y Literatura Arubiano (Idila) heet.

Ik ben als enige Linguïst aan dit instituut verbonden, maar het is al door de vorige regering duidelijk gesteld dat we dit instituut moeten aanvullen met expertise uit de linguïstische en literaire hoek. Zo is er een aantal vacatures waarvoor al sollicitaties binnen zijn en we zijn bezig te kijken hoe we ons instituut moeten vullen.

Ons werk moet in nauwe samenwerking met de Directie Onderwijs plaatsvinden, om de taak die het belangrijkst is: de invoering van het Papiamento, voor te bereiden. Daarvoor hebben we de samenwerking met de afdeling Ontwikkeling, de afdeling Curriculum en andere nodig. Een probleem waar we mee zitten is: gaan we alleen het Papiamento invoeren of krijgen we tegelijkertijd een geheel nieuw onderwijs- systeem, gebaseerd op de Beleidsnota?

In welke jaren gaan we het Papiamento invoeren: alleen de lagere leerjaren of door de hele school heen? Gaan we het invoeren als vak, of direct als voertaal? Met dat laatste bedoelen we als 'instructietaal', de taal waarin ook alle andere vakken gegeven zullen worden. Dan wordt het Papiamento dus gebruikt bij aardrijkskunde, en dergelijke, maar de kinderen krijgen ook les in de taal zelf. Voor die introductie is er door de deskundigen, in de vorm van een projectaanpak, nog heel wat research nodig! Samen zullen we de hele opzet tot de invoering ter hand moeten nemen.

We moeten rekening houden met de samenwerking met het Antilliaanse I.L.A., want het gaat immers om dezelfde taal. We hoeven natuurlijk niet op elkaar te wachten, maar we moeten wel fee ing houden, over wat er in de beide landen wordt gedaan. Ik heb bijna dagelijks contact met Frank Martinus, de directeur van het I.L.A. Om tot een methode te komen voor de taal zelf en alle andere vakken die in die taal gegeven moeten worden zal er heel wat te bespreken zijn.

TAKEN

Eerst moeten we kijken naar de spelling en we moeten nagaan of onze Arubaanse etymologische spelling wel praktisch genoeg is. We hebben nog geen handleiding van onze grammatica, de syntaxis, die moeten we nog schrijven. Het Papiamento heeft natuurlijk een systeem, een grammatica, maar die moeten we nog systematisch gaan beschrijven. De pogingen tot nu toe zijn verouderd, maar we moeten ook vooral praktisch te werk gaan als we de taal willen gaan instrueren.

Er is nog een groot gebrek aan literatuur in het Papiamento. Die is er nog veel te weinig. We moeten auteurs en onderwijsmensen aanzetten om literatuur te gaan maken — in de eerste plaats natuurlijk kinder- literatuur. We hebben veel nodig voor onze kinderen, zodat ze kunnen lezen. We moeten jeugd- literatuur vertalen uit de wereld- literatuur, uit de Caraïbische regio en van onze eigen (Nederlandstalige) schrijvers. Dat wordt een heel belangrijke afdeling met een geweldige taak.

Daarnaast moeten we het onderwijsveld zelf eerst scholen zodat de leerkrachten les kunnen gaan geven in het Papiamento. Daavoor is de samenwerking met de A.P.A., de afdelingen van de Directie Onderwijs en Idila een noodzaak. We zouden l.o.-cursussen moeten starten en in het algemeen de onderwijskrachten moeten bijscholen. Daarbij moeten we vooral praktisch te werk gaan. Een onderwijzer moet leren les te geven in de eigen taal, zoals nu op de A.P.A. les gegeven wordt om in het Nederlands te onderwijzen. De l.o.- mensen hebben we dan nodig om de onderwijzers op te leiden. Daarmee moeten we dus eigenlijk beginnen; die opgeleide groep gaat dan de rest instrueren op het niveau dat voldoende is om praktisch les te kunnen geven in het Papiamento. Dat zal op zich al een kwestie van enkele jaren zijn.

We hebben daarom ook een taalplanner nodig, didactisch geschoolden om te kijken hoe je les moet geven in en over het Papiamento. Om dit alles te bereiken is samenwerking nodig in een multi- functioneel instituut van de drie genoemde instanties.

De vraag hierbij is natuurlijk: hoe ver ga je met het Papiamento? Als deze regering zegt: we zijn akkoord met de bevindingen van zo'n inter- disciplinaire commissie, we volgen haar adviezen op, dan kunnen we daarna daadwerkelijk beginnen. Een goed geplande introductie kost natuurlijk veel geld, maar daar is wel aan te komen via Nederland of de Unesco. De regering heeft natuurlijk het laatste woord, maar in het regeer- programma staat al dat het prioriteit heeft. Daarom hopen we snel te kunnen beginnen met de inter- disciplinaire commissie. We moeten nu beginnen en gebruik maken van de nieuwe staatkundige situatie.

TERMIJN

Op welke termijn zoiets verwezenlijkt wordt? Dat hangt af van de opzet en de aanpak, maar als je alle voorbereidingen klaar hebt en je kunt beginnen met de eerste fase: je mensen voor te bereiden met een l.o.- cursus en daarna de rest van het onderwijsveld, dan neemt dat misschien twee + twee jaar.

Daarnaast moet je tezelfdertijd andere afdelingen aan het werk zetten om methoden te maken. Al met al heb je volgens mij bij een goede voorbereiding zo'n zes jaar nodig om met het Papiamento in de eerste klas te kunnen beginnen! Maar als je dan erbij rekent dat methoden geprobeerd en geëvalueerd moeten worden, dan kom je al gauw tot zo'n jaar of tien.

zie verder ommezijde

Gesprek met Dandare

Ramón Todd Dandaré is hoofd van het Idila — het Instituto di Idioma y Literatura Arubiano — een afdeling van de Directie Onderwijs, dat zich bezighoudt met de bestudering van taal en literatuur van Aruba. Hij vertelt over de invoering van het Papiamento in het onderwijs, de standaardisatie- commissie en de spellingvoorstellen voor het Papiamento op Aruba.

Het Idila moet werken aan het invoeren van het Papiamento, maar moet die introductie ook zelf uitvoeren. We moeten de voorbereiding uitstippelen en zelf daarna in de praktijk toepassen. Maar de tijdstermijn is natuurlijk ook afhankelijk van het aantal medewerkers dat we krijgen. Mensen die schrikken van zo'n lange termijn moeten zich realiseren hoeveel werk er gedaan moet worden.

STANDAARDISATIE

Neem nou het standaardisatie- werk, waarin het Idila deelneemt in Antilliaans verband. Elke taal heeft een standaard nodig op het gebied van de spelling, de woorden en de syntaxis (zinsbouw) voor je ze gaat invoeren in het onderwijs. In ruim een jaar tijd hebben we nu ongeveer 1350 woorden gestandaardiseerd. We moeten de lijst aanvullen in zo'n jaar of vijf tot op zijn minst 5000 woorden, een hoeveelheid die je in het dagelijks gebruik zo ongeveer nodig hebt. Maar het werk van deze commissie is niet alleen voor school, maar ook voor de rest van de gemeenschap, zoals de pers — krant, radio en t.v. Uit die 5000 woorden zouden we dan moeten zoeken wat in elk geval naar de school moet.

Daarna moet er een grammatica geschreven worden, dat is ook veel werk. Dat kan maar niet zo in een paar jaar gedaan worden. Als we goed geoutilleerd willen zijn dan hebben we binnen vijf á zes jaar ongeveer vijftien mensen nodig, maar in elk geval op heel korte termijn al zeker acht voor de verschillende disciplines als psycholinguïstiek, socio- linguïstiek, literatuur, vertalingen, etc. Je hebt ontzettend veel mensen nodig als de regering het proces zou willen versnellen. Met onze huidige financiële situatie zal dat niet zo gemakkelijk zijn.

Om tot een goede samenwerking met de Antillen te komen zouden we een protocol moeten tekenen, waarin we afspreken dat ons onderwijsniveau gelijk blijft in beide landen. Ook zouden we bijvoorbeeld universitair kunnen samenwerken.

U.N.A./IDILA

Ik zie een goede mogelijkheid in het stichten van een universiteit van de Nederlandse Antillen en Aruba, zoals de University of the West Indies, waarbij bepaalde faculteiten op beide eilanden of een verdeling van faculteiten over de eilanden zou kunnen plaatsvinden. Zo zou Curaçao een technische faculteit kunnen hebben en wij in het land Aruba een literaire, die dan fungeert als faculteit voor de hele universiteit.

Zo zou men erover kunnen denken om het Idila te laten opgaan in een literaire faculteit van een dergelijke universiteit, omdat ons instituut niet alleen advies geeft maar ook een orgaan is waar research gedaan wordt. Voor het maken van publicaties, het uitgeven van een tijdschrift en het leggen van internationale contacten zou dat ook belangrijk zijn.

Maar ons eerste werk en onze eerste zorg is het introduceren van het Papiamento. We moesten als Idila cursussen geven aan ambtenaren, politici, etc., over het juiste gebruik van terminologieën die we ook nog moeten ontwikkelen voor de verschillende directies en ministeries. Het invoeren hiervan en het vervangen van Nederlandse termen zal afhangen van een regerings- beslissing. Deze cursussen zijn er op Curaçao al wel (geweest) en wij moeten het hier ook doen.

SPELLING

Wat de spelling betreft zou ik graag tot een eenheid komen. Dat heb ik zelfs in een artikel in **Skol y Komunidat** geschreven laatst. Ik wil graag één spelling voor alle Benedenwinden. Op dit moment hebben we een revisiecommissie, die nog is ingesteld door de vorige regering. Het werk daarvan is af en het resultaat is doorgegeven aan de standaardisatie- commissie die we om advies gevraagd hebben. We kregen nog geen commentaar; zodra dat het geval is gaat het eindadvies naar de minister.

De revisie is zo gedaan dat we een veel praktischer spelling hebben opgesteld, die uitgaat van zijn gemakkelijk functioneren binnen het onderwijs- systeem. Tot nu toe gebruikten de meeste mensen de officiële spelling eigenlijk toch niet. Men heeft deze ook nooit bewust aangeleerd en daardoor bleven de mensen op hun eigen manier schrijven. Maar nu moeten we richting geven. Dat wordt dan een Arubaanse spelling die nog niet gelijk is aan de Antilliaanse, maar hier moeten we op Aruba mee gaan werken. In de toekomst is één homogene spelling nodig, bijvoorbeeld voor de standaardisatie- commissie. We moeten komen tot één spelling voor het Papiamento; dat is één taal met zijn variaties van regionale (tussen de eilanden onderling) en sub-regionale (op de delen van de eilanden zelf) van groepen en wijken. Die éne taal moet één spelling hebben. Voor de eenheid moeten we dan maar wat geven en nemen. Op Aruba is men bereid te geven, indien men op de andere eilanden ook bepaalde dingen wil geven. De koppigheid van fonologische en etymologische kant moeten we opzij zetten, we moeten komen tot een compromis- spelling. Problemen als soms 'c' soms 'k', soms etymologisch zolang het woord nog niet helemaal 'eigen' is moeten tot een compromis te brengen zijn. Het is een kwestie van "bon boluntat", "bon voluntad" of "bon voluntat"?

We moeten de spelling uit de politieke sfeer halen. In de standaardisatie- commissie zijn de verschillen ook praktisch opgezet. Er is een bepaalde voorkeur met regionale variaties. Ook voor de spelling zouden we een eventuele keuze- mogelijkheid moeten accepteren en een voorkeur- spelling hanteren waar het gewenst is.

Via de standaardiserings-commissie zullen we op den duur tot een verklarend woordenboek van het Papiamento komen; dat is dus een woordenboek van het Papiamento met verklaringen van de woorden in het Papiamento. Veel werk daarvoor is verdeeld in commissies als 'rekenen en wiskunde", 'biologie', 'sport', enz., die speciale opdrachten uitvoeren. Om aan de nodige terminologieën te komen is ook dat nodig, voor het Papiamento als voertaal op school geïntroduceerd kan worden. En een juiste spelling is dan natuurlijk ook een vereiste, wil je een woord kunnen opzoeken zonder al te veel moeite.

De standaardisatie- commissie zou een soort academie van de taal moeten worden, die met autoriteit richting geeft aan de ontwikkeling van de taal die ze bestudeert en beschrijft.

WIM RUTGERS

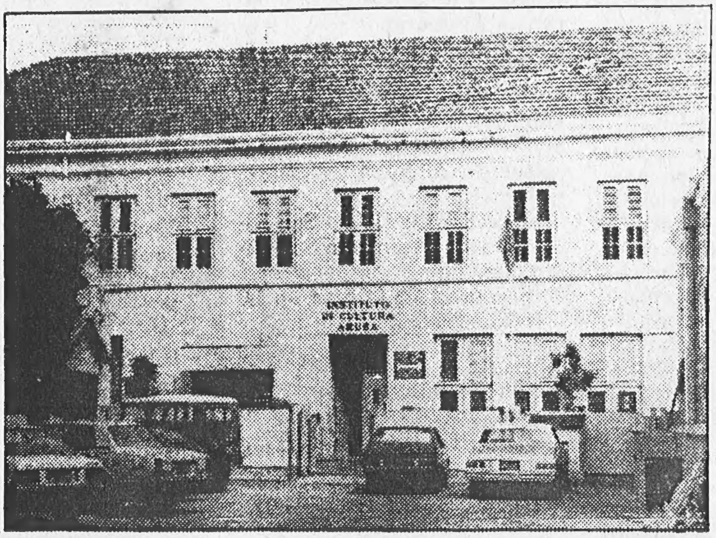
AMIGOE
.MAANDAG 17 MAART 1980

„Kinderen van de Fraters" van Jules de Palm

WILLEMSTAD— "Kinderen van de Fraters" is de titel van het boek van Jules de Palm dat gisteren bij de Bezige Bij in Amsterdam is verschenen. Een dag voor het verschijnen werd door de auteur het boek aangeboden aan de Generaal- Overste van de fraters in het Fratershuis te Tilburg. Ruim veertig fraters die in het verleden hun beste jaren aan de Antilliaanse jeugd hebben gewijd, waren op die middag aanwezig. Ook aanwezig was gevolmachtigd minister mr G.T. Hernandez. In het boek vertelt Jules de Palm over tien jaren tussen 1929 en 1939 die hij op he[illegible]t Thomascollege bij de fra[illegible]s heeft gezeten. Hij heeft het boek geschreven vanuit de optiek van de jonge De Palm, met een flinke dosis bijtende humor. Minister Hernandez ging in op de rol die de fraters hebben gespeeld en nog spelen op de Antillen. Het is dit jaar 100 jaar geleden dat de fraters met hun werkzaamheden van start gingen. Het boek "Kinderen van de fraters" zal in de boekhandel op de Antillen alsook in Nederland te koop zijn.

Coördinatie van het cultureel gebeuren

Instituto di Cultura

Leo Tromp

Het Instituto di Cultura werd in 1978 opgericht als eilandelijke tegenhanger van het Bureau Cultuur en Opvoeding. Het begon heel bescheiden in het oude hospitaal onder leiding van Hubert Booi, toen deze al op pensioengerechtigde leeftijd was. Sinds 1983 heeft Leo Tromp de dagelijkse leiding, en langzamerhand is het Instituut een bekend begrip geworden in de samenleving. Na 1 januari 1986 en de opheffing van het landelijke bureau heeft het Instituto di Cultura als Dienst van het Ministerie van Welzijnszaken een belangrijke functie gekregen. Leo Tromp vertelt over de opzet van het instituut, zijn functie en de plannen voor de toekomst.

CULTURELE RAAD

Aanvankelijk stelde men de naam Dienst Culturele Zaken voor, maar we heetten al Instituto di Cultura; waarom zouden we dan een Nederlandse naam moeten krijgen? Een van onze doelstellingen is om nauw contact te onderhouden met stichtingen op cultureel terrein. Daarom hebben we ambtshalve ook zitting in de Culturele Raad, die feitelijk pas in oprichting is en waarin alle instanties op cultureel terrein gecoördineerd worden.

In die Culturele Raad is de Overheid vertegenwoordigd door het Instituto di Cultura en de Deco; daarnaast heeft het C.C.A. dat al 35 jaar het culturele leven coördineerde twee vertegenwoordigers en verder zijn er een vijftal representanten van alle tot nu toe aangesloten particuliere instanties. Dat zijn er nu, hoewel de lijst nog niet compleet is en aanvulling behoeft, ruim twintig, die onderverdeeld zijn in vijf groepen:

1. creatieve kunst, zoals Fundacion Centro pa Educacion Creativo en de Fundacion Artesania Arubano, bijvoorbeeld;
2. literatuur en monumentenzorg, waarbij ook de Stinapa;
3. muziek, zang en dans, waar Simadanza en de Arubaanse muziekschool zijn aangesloten en ook Vivons en Chantant, en andere;
4. musea en toneel met Mascaruba, Teatro Experimental, Teatro Foro, Fundacion Museo Arubano en dergelijke;
5. de afdeling culturele presentaties, met de Kunstkring, Stichting Schouwburg en C.C.A.

Drs. Pancho Geerman is voorzitter van de negen bestuursleden, in de hele Raad zijn dus alle particuliere instanties op zuiver cultureel gebied verenigd om overleg te plegen. Samen vorm de ruim twintig instanties met elk een vertegenwoordiger een Raad van Advies, waarvan negen leden dus het bestuur vormen.

Het cultureel beleid blijft natuurlijk bij de overheid, de culturele raad vult het overheidsbeleid aan en draagt bij tot een gerichter cultureel beleid door middel van adviezen en voorstellen.

Ideeën over de opzet zijn er al wel gevormd, de uitvoering is nu een noodzaak geworden. Zeker nu de Sticusa in vijf jaar wordt afgebouwd omdat we plaatselijk willen bepalen hoe de financiële fondsen besteed worden. Prof. H. Hoetink heeft twee jaar geleden na een studie in opdracht van minister De Koning voorstellen gedaan voor de toekomst van de culturele ontwikkelingsfondsen. Deze worden nu in vijf jaar steeds meer afgevoerd van de Sticusa-begroting en rechtstreeks naar hier overgemaakt, waarbij dan 75% voor de Antillen van de Vijf is via de OKSNA en 25% voor Aruba.

De OKSNA is zuiver een ambtelijk overheidsapparaat, de Arubaanse Culturele Raad is dus anders van opzet, omdat juist het particulier initiatief het ruimst vertegenwoordigd is. Via de VENOA (Vertegenwoordiging Nederlandse Ontwikkelingsfondsen Aruba) zal het subsidiegeld nu rechtstreeks voor Aruba beschikbaar zijn.

De Culturele Raad moet initiatieven van particuliere organisaties waarborgen; hij geeft adviezen voor de toekenning van de fondsen. Maar eigenlijk zijn we nu pas begonnen met dit nieuwe systeem. Vorig jaar was er wel een bedrag om de OKSNA op te starten, maar geleidelijk worden er dus post van de Sticusa via de VENOA direct naar Aruba overgeheveld. Hier moet nu met projectdossiers worden uitgemaakt hoe dat geld besteed wordt.

In verband met de financiële situatie zijn er heel wat subsidies ingetrokken of bevroren door het vorige B.C. De Culturele Raad moet als spreekbuis van het particulier initiatief garanderen dat beschikbare gelden inderdaad voor cultuur bestemd worden, en niet bijvoorbeeld voor de aanleg van een weg of het betalen van een ambtenarensalaris.

De Raad moet ervoor zorgen dat de fondsen inderdaad gebruikt worden — het is jammer dat men steeds per kalenderjaar rekent — wat niet gebruikt wordt komt in het "stuwmeer" terecht en ben je feitelijk kwijt.

De Culturele Raad moet zorgen voor een begroting op basis van voorstellen van alle twintig instanties en die aanbieden aan de overheid, zodat het optimum voor cultuur wordt besteed.

Maar met de nieuwe regering moeten er bepaalde zaken nog weer duidelijk gemaakt worden die onder het vorige B.C. al afgesproken waren. Het Instituto di Cultura houdt contact met de groepen en helpt waar het kan.

JEUGD

Vroeger was er een Stichting Culturele Vorming in Schoolverband, maar die functioneert de laatste jaren niet meer. Nu proberen wij iets te doen voor de schoolgaande jeugd. We organiseren nu schoolvoorstellingen, wij hebben als instituut tentoonstellingen hier in ons gebouw of in de Openbare Bibliotheek en ook in Cas di Cultura georganiseerd. Maar beter was het dat de Stichting opnieuw tot activiteit zou komen.

Zo heeft Stanly Kuiperi plannen om via de "Fundacion Centro pa Educacion Creativo" voor de jeugd educatief-creatieve activiteiten te ontplooien; we zullen coördineren, maar dit initiatief is nog helemaal in de beginfase.

Je hebt bij dit soort zaken te maken met alle scholen; eigenlijk zou er daarom een jaarprogramma moeten komen om voorstellingen, tentoonstellingen e.d. te plannen.

Vroeger hadden we een soort cultureel jongerenpaspoort. Zoiets zouden we graag weer willen invoeren, voor de jeugd en voor 60-plus bijvoorbeeld.

MUSEA

Als Instituut zijn we ook bezig te geraken tot één Stichting Musea Aruba. Er zijn nu drie musea: het archeologisch en het numis-

vervolg 2.0.2.

Vervolg Instituto di Cultura

matisch museum die door ons worden verzorgd, en het historisch museum dat in oprichting is. Die zouden we willen samenvoegen tot één Stichting om garantie tot voortbestaan te hebben.

Het oude bibliotheekgebouw was door het vorige B.C. bestemd om de musea te concentreren — daar zou dan het archeologisch museum komen en het gebouw dat dan vrijkwam zou voor het numismatisch museum zijn en een op te richten natuurhistorisch museum. Dan stonden er dus vier musea op een rij in een straat — een soort museumstraat. Wat nu de bestemming van het oude bibliotheekgebouw wordt, weet ik niet.

Vorig jaar is de Stichting Monumentenzorg opgericht. Het Instituto had voor onderhoud een heel klein bedrag voor het schoonmaken van ruïnes en dergelijke. Maar meer kwam er niet omdat het een landelijke zaak van de minister was en het bleef maar bij een ontwerplandsverordening. Overheid, C.C.A. en Prins Bernhardfonds hebben vorig jaar het initiatief genomen en zijn tot oprichting van een stichting overgegaan, maar het probleem is nu weer om fondsen te krijgen. Misschien dat er internationaal iets beschikbaar is, bij de Unesco bijvoorbeeld.

Het Instituto heeft in zijn eigen gebouw — dat een oud klooster is — een eigen tentoonstellingszaal, maar die hebben we nu moeten afstaan — ik hoop tijdelijk — zodat we met het probleem zitten geen ruimte te hebben voor een permanente expositie van schilderijen en handenarbeids- produkten. Nu werken we samen met de Openbare Bibliotheek en het Cas di Cultura. Maar we hebben hier nog een prachtige kapel die gerestaureerd moet worden en die al jaren op de prioriteitenlijst staat. Daar zouden we tentoonstellingen, mini-concerten, theater, lezingen, films e.d. in kunnen verzorgen. We zijn hier bij de Sint-Franciscus kerk omringd door scholen; dus onze ligging voor activiteiten is ideaal.

CONTACTEN

Vroeger had je een Culturele Adviesraad voor het Koninkrijk; die is nu opgeheven. Maar er is nog geen vervanging voor gekomen. Een ad hoc commissie heeft wel voorstellen gedaan, maar Aruba heeft nog geen beslissing genomen voor zover ik weet. Er zijn gedachten over een Gemengde Commissie van Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba als Koninkrijksorgaan.

Inter-insulaire samenwerkings- overeenkomsten tussen Aruba en de Antillen van de vijf zullen er ook nog moeten komen. Vroeger werd dit vanzelf door het Bureau Cultuur en Opvoeding gedaan. De Arubaanse en Antilliaanse leden van de Gemengde Commissie zouden daar zitting in kunnen nemen. Interinsulaire culturele uitwisseling kon altijd op reiskostenvergoeding aanspraak maken. Dat bestaat nu niet meer en dat moet ook nog beslist worden. Vroeger kon je steeds rekenen op subsidie, bijvoorbeeld met de uitwisseling in de grote vakantie in samenwerking met Venezuela. Dat geld is nu weggevallen met de bezuinigingen, maar oorspronkelijk vond uitwisseling ook plaats zonder subsidie. Dat vergt meer van je zelf, maar we zouden het weer moeten proberen. Je moet niet elke activiteit afhankelijk stellen van subsidie — bepaalde dingen zijn belangrijk en je moet proberen dat ze gedaan worden met eigen initiatieven en creativiteit.

FOLKLORE

Wij organiseren een groot deel van het jaar — in het off-season — het Bonbini festival in Fort Zoutman, als vervanging van het vroegere Watapana-festival. Het is ter bevordering van de folklore en de verkoop van kunstnijverheid en fondsvorming voor sociaal-charitatieve groepen en kerkgenootschappen, die de keuken en bar exploiteren.

Het Bonbini-festival is bedoeld voor toeristen en de eigen mensen. In het begin waren er meer toeristen, nu komen er meer plaatselijke bezoekers. Bonbini is zuiver bedoeld voor de folkore, voor alles wat 'tipico' is. Er zijn nu diverse nieuwe groepen met vooral jonge mensen, wat heel positief is voor de "nation-building".

Je moet niet elke activiteit afhankelijk stellen van subsidie — bepaalde dingen zijn belangrijk en je moet proberen ze te doen met eigen initiatieven en creativiteit.

Radio-stations zouden trouwens ook wat meer belangstelling moeten kweken voor het eigene. In Venezuela is men verplicht een bepaald percentage lokale muziekprogramma's te brengen, zoals Radio Kelkboom hier nu al doet. De Overheid zou hier meer aan moeten doen, bijvoorbeeld door meer beurzen beschikbaar te stellen voor journalistieke opleidingen.

Het Instituut verzorgt diverse culturele programma's voor sociale instanties bij bepaalde gelegenheden: in het Huis van Bewaring, het hospitaal, Casa Cuna, Imeldahof, enz. We hebben jeugdtoneel en dans, maar ook caha di orgel. Nu de financiële situatie slecht is werken we ook veel met de Womensclub.

In het begin moesten we zelf alles doen; de laatste jaren doen de mensen zelf het meeste en hoeven we alleen maar te coördineren, bijv. in het Huis van Bewaring waar men eigen programma's verzorgt.

Ons probleem is voldoende medewerkers te krijgen, omdat de activiteiten vaak alleen na kantoortijd kunnen plaatsvinden. We hebben twee sociaal-culturele werkers in dienst die veel initiatieven nemen, maar het zou ideaal zijn als we bijv. een cultureel-antropoloog zouden kunnen aantrekken en goed kaderpersoneel in het algemeen.

Het Instituto heeft tot vorig jaar ook culturele programma's gemaakt voor de t.v. Bijvoorbeeld over het historisch belang van vlag en volkslied, over gebruiken met Kerst en Oudjaar, over de oorsprong van carnaval. Dit ging in goede samenwerking met de Mediadienst van de bibliotheek. Maar vorig jaar werd het opgeschort — we hopen dat dit weer kan doorgaan.

T.V.-programma's als "Nos Tera" en "Culturanan" van het landelijke cultuur-bureau zijn nu weggevallen. Daar zouden we op Aruba nu zelf voor moeten zorgen, waarvoor trouwens al een voorstel is.

ORALE GESCHIEDENIS

Wat ik graag zou willen is de orale geschiedenis van Aruba laten uitwerken. In ons instituut hebben we een botanische tuin, waar de zusters vroeger planten kweekten, met medicinale kruiden aangelegd. We hebben hierover veel met oude mensen gepraat, maar er moet nog zoveel gedaan worden: over oogsten, vissen, de oude goudwinning, gebruiken, geloof, enz.

Julio Maduro had zijn programma "Aruba y su pasado" — al die afleveringen zijn we nu aan het uitwerken om zijn materiaal volledig beschikbaar te hebben.

We zouden hiervoor een cultureel-antropoloog in dienst moeten nemen — er is waarschijnlijk iemand die nu afstudeert die we graag in dienst zouden nemen.

Ik heb iemand van de Unesco ontmoet die vertelde dat Jamaica een "memory-bank" heeft opgezet met steun van de Unesco waar orale geschiedenis verzameld wordt. In december heb ik contact hierover opgenomen met Jamaica. En zo zouden we ook op dezelfde manier aan het werk moeten gaan — op het gebied van de muziek ook, en er zijn nog zo veel oude liederen die bewaard zouden verdienen te blijven. We zouden het professioneel moeten aanpakken. Als je met oude mensen praat, merk je hoeveel materiaal er is — dat per district vaak nog weer verschilt.

Er zijn voldoende projecten om voor te dragen aan de Culturele Raad!

Wim Rutgers

Amigoe WOENSDAG 19 MAART 1986

Internationaal filmfestival op St Maarten

PHILIPSBURG — De Sint Maarten International Cultural Foundation organiseert komende vrijdag en zaterdag in Leons Pelican Key Estates het eerste internationale filmfestival van Sint Maarten.

Er zullen drie films worden vertoond, die nog niet eerder op Sint Maarten werden vertoond. «Sugar Can Alley» is een film in Martinique gemaakt en een van de beste Caribische films van de laatste jaren. Een elf-jarige opgroeiende jongen beschrijft daarin hoe hij leefde op een plantage.

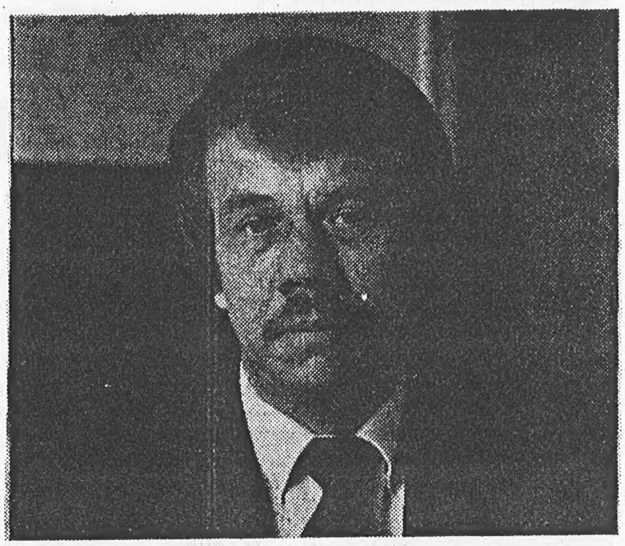
Als tweede film wordt vertoond «Illusions» uit de Verenigde Staten. Deze beschrijft de sex, de politieke en racistische ervaring van een zwarte vrouw, die zich voor blanke vrouw wil uitgeven.

De derde film is een Afrikaanse film «One man several women» en speelt in Senegal. De officiële opening van het festival geschiedt door de Antilliaanse minister van Onderwijs, mevrouw Linda Badejo- Richardson, terwijl ook de regisseur van «Sugar Can Alley» aanwezig zal zijn.

Gesprek met minister mr. Mito Croes

”Het is zo makkelijk om op cultuur te bezuinigen, maar dat heeft afschuwelijke gevolgen op de lange termijn

De achtergrond van het cultuurbeleid van de nieuwe regering is dat wij ervan uitgaan dat de cultuur dichter bij de mensen gebracht moet worden. De regering heeft het idee dat cultuur nog steeds gezien wordt als iets wat elitair is: bepaalde groepen doen aan cultuur, andere niet. De prioriteit is om ook andere dan de traditionele groeperingen te laten deelnemen aan het culturele leven.

Eén van de meest uitgebreide Ministeries in het land Aruba is dat van Welzijnszaken, waarin acht diensten verzameld zijn die alle met Welzijn te maken hebben, zoals sport, volksgezondheid, onderwijs, sociale zaken, arbeid, verzekeringsbank, maar ook specifiek culturele als Instituto di Cultura en de Biblioteca Nacional.

Amigoe-medewerker Wim Rutgers sprak met de minister van Welzijnszaken, Mr. Mito Croes, de directies van de genoemde culturele diensten en het hoofd van het Idila (het talenbureau) dat onder Directie Onderwijs valt.

Hier de bevindingen van een viertal interviews: over het culturele beleid. In het kort samengevat: veel plannen - maar er vallen nog legio zaken te regelen.

Laat ik twee voorbeelden noemen van wat ik bedoel. Exposities vinden bijvoorbeeld plaats in Cas di Cultura, de Openbare Bibliotheek of in het Instituto di Cultura, maar nergens in de districten als Noord, Santa Cruz of San Nicolaas. De mensen die daar wonen komen niet zo gauw naar een cultureel centrum in de stad. Muziekgroepen die optreden zouden ook parkconcerten kunnen geven, zoals dat ook in andere landen gebeurt, en waar dan weer een ander publiek komt.

Om politieke redenen hebben we een bepaalde definitie gekregen van cultuur, vooral die in het Papiaments, waarin cultuur wordt geïdentificeerd met folklore, zoals San Juan, Dera Gai etc. Maar cultuur moet ook, en voor mij in de eerste plaats, per definitie kritisch zijn.

In het verleden is cultuur gebruikt als vermaak, terwijl het wezenlijke, het kritische en experimentele element voor een groot gedeelte niet tot uiting is gekomen.

In het regeerprogramma staan dan ook verspreid opmerkingen als over een ”wijziging van mentaliteit”, over ”creativiteit” en ”zoveel mogelijk gelegenheid bieden tot persoonlijke ontplooiing” en dergelijke. Voorlichting zou moeten helpen om het experimentele zo uit te dragen dat het niet elitair wordt, zoals dat nog zo vaak gedacht wordt. We wensen het cultuurbeleid naar de Centro di Barrio te brengen. Mensen KIJKEN naar cultuur, maar ze participeren niet. Dat zou wel zo moeten zijn!.

BIBLIOTHEEK

Hierin zou de bibliotheek een heel belangrijke functie kunnen hebben, met de faciliteiten die ze kan bieden. De bibliotheek heeft daarom prioriteit binnen het regeringsbeleid; ze is één van de eerste punten die we hebben aangepakt. In heel het Caraïbisch gebied en in Latijns-Amerika zie je kinderen op straat met boeken rondlopen, zie je mensen in een park een boek lezen - hier op Aruba heb je dat niet. Wij hebben nooit een leescultuur gehad, men ziet lezen als een verplichting op school, nooit als plezier. Dat komt door het taalprobleem, maar ook door gebrek aan interesse. De meeste politici lezen nooit een boek. Daarom moet je interesse kweken. De bibliotheek zou bijv. een koffiemorgen voor Centro di barrio's moeten organiseren om de mensen over de drempel heen te helpen; want zo'n drempel is er en heel hoog, ook voor het cultureel centrum. Schoolgebouwen zouden ook drempelverlagend kunnen zijn, in een mooie school als die van Ayo bijvoorbeeld zou je dans- voorstellingen kunnen geven; je kunt schilderijen- tentoonstellingen houden e.d.

Neem nou ons eigen overheidsgebouw, dat is toch geen stijl als je dat hier beneden ziet. Het lijkt een ”hamburger-joint” met zijn gele stoelen en plastic zonnebloemen in bakken. Je zou het voor weinig geld kunnen inrichten met tekeningen van schoolkinderen en door middel van het aanschaffen van schilderwerk van lokale kunstenaars, waarmee dan alle openbare gebouwen zouden kunnen worden versierd. In Nederland hangen zelfs reprodukties in de treinen. Het conflict tussen de S.K.O.A. en de S.I.M.A.R. heeft als een soort katalysator gefungeerd om te kijken of we aan dit soort dingen niet meer kunnen doen in schoolverband. Op school zouden we vaker met drama en culturele expressie in andere vormen bezig moeten zijn, — die heeft men nu nog voor een groot gedeelte verwaarloosd.

We moeten binnen ons budget gebruik maken van het beschikbare kader dat er toch al is, bijvoorbeeld van de leerkrachten die een brief hebben gekregen van de S.K.O.A. Daar zouden we een aantal mensen van kunnen gebruiken om meer expressie-onderwijs te geven.

De Overheid moet werken als stimulans, ook bij sport en andere vormen van vrije tijdsbesteding. Bepaalde dingen zullen nu eenmaal niet gebeuren zonder subsidies. Dus je wordt er als regering toch bij betrokken. Maar we zitten op het ogenlik in een heel moeilijk parket, want onze prioriteit is voor een groot gedeelte de werkgelegenheid, nu er zo'n 9.000 mensen werkloos zijn. Nu moeten we spenderen in de sociale sector omdat daar de klappen vallen. Je moet ook de Onderstand aanpassen en je moet een goede doktersregeling hebben.

Maar je kunt soms ook met weinig middelen veel doen. Schoolkinderen die tekenen, de Artesania die heel leuke dingen

vervolg z.o.z.

Gesprek met min. Mito Croes

maakt. Je zou ze in het hospitaal en noem verder maar op, kunnen plaatsen.

We zijn zo aan luxe gewend, we willen alles kopen en onze eigen dingen laten we liggen. Maar het probleem is wel in hoeverre je als overheid hierin moet optreden en tot verplichting overgaan. Neem nou de radio en t.v., zoals dat in Venezuela is met de verplichting een bepaald deel van de programma's met lokale muziek te vullen. De vraag is dan direct: ¿ voor lokale muziek? En van welke kwaliteit is die?

We willen onze eigen overheids-programma's veel creatiever aanpakken. We willen de publiciteit rond de bibliotheek aanpakken met een professionele campagne; de bibliotheek kan dan een springplank naar andere diensten zijn, om het daar ook zo te doen.

A.P.A./U.N.A.

De Arubaanse Pedagogische Akademie, de Biblioteca Nacional en de Universiteit van de Nederlandse Antillen, afd. Aruba zouden ook moeten samenwerken. Dat zie je nu al met het houden van lezingen, maar het zou ook kunnen met het maken van leermiddelen, films, enz. Wat nu gedaan wordt is prima, maar het is niet voldoende gestructureerd. Er zijn toch wel mogelijkheden, zonder dat ze veel geld kosten. Misschien is het zelfs wel besparend als je zelf programma's produceert, als eigen t.v.-programma's. Het hele beleid van Tele-Aruba moeten we opnieuw bekijken, het kwaliteitscriterium van de programma's. Maar moet je je als Overheid daar weer direct mee bemoeien? Dat is een probleem, evenals het gegeven dat programma's verkocht moeten worden aan sponsors.

De overheid wil in elk geval tot een aantal spots op de t.v. komen, met vaste herkenningspunten. Ontwerpen daarvoor zijn al gemaakt; we willen op een herkenbare manier verschillende boodschappen via spots doorgeven.

Het Instituto di Cultura zal ook meer betrokken worden bij het totaalbeleid. In het algemeen zouden de diensten veel gerichter moeten samenwerken.

Er moet nog zoveel ingevuld worden op allerlei terreinen. Voor een gerichter beleid moet ik me nu vrijmaken van praktische zaken die door Hoofden van Dienst en ambtenaren gedaan kunnen worden. We moeten leren delegeren en minder persoonlijk te werk gaan om de mensen te binden. We moeten af van het patronage- systeem en we moeten de mensen leren hoe ze informatie kunnen krijgen en waar ze die kunnen vinden. We hebben normen en regels nodig, die rechten opleveren in plaats van bepaalde persoonlijke gunsten.

Ons beleid is het om de mensen te stimuleren meer zelf te doen. En de mensen hebben zeker esprit, ze willen zich inzetten ook zelfs wel na werktijd. En men wil daarbij inhoudelijke zaken diep bediscussiëren. Dat was de basis van onze verkiezingscampagne. Jonge mensen willen er iets van maken, we moeten verder.

PAPIAMENTO

Het Papiamento heeft prioriteit zoals we in de regerings- verklaring gesteld hebben. Het werk van de Commissie Standaardisatie is daarom urgent, evenals het schrijven van een grammatica. Maar we zullen het Papiamento dit jaar nog niet kunnen invoeren. Misschien is het ook goed om naar Curaçao te kijken en te leren van de eventuele kinderziekten die daar optreden. Er is momenteel ook een commissie om de Arubaanse etymologische spelling te herzien. Maar als we het Papiamento invoeren moeten we eerst leerkrachten daarvoor opleiden. Het regeerprogramma is bewust vaag in welke jaren het Papiamento wordt ingevoerd! De eerste twee of drie klassen of door de hele school. Deze taak heeft onze aandacht, maar we verkeren nog in de beginfase van de invulling ervan.

De A.P.A. moet daarom zeker niet dicht, maar juist fungeren als "think tank" en processen en leerkrachten begeleiden. De U.N.A. fungeert dan als de top van het onderwijs, waar forums, lezingen, cursussen gegeven worden naast de normale colleges. Ze zorgt ook voor de noodzakelijke externe contacten. Op Curaçao onderzoekt de sociaaleconomische faculteit momenteel de behoefte aan onderzoek, een onderzoek dat naar Aruba zal worden uitgebreid. De rechtswinkel moet ook weer aan het werk.

We moeten leerkrachten belasten met het maken van leermaterialen. We verkeren nog in de discussiefase met de Directie Onderwijs om tot een visie op deze problemen te komen. Uitgangspunt is in elk geval de beleidsnota *Enseñansa pa un i tur.* We willen ook de leerplicht invoeren om te voorkomen dat leerlingen in deze slechte tijden niet meer naar school gaan, maar bijvoorbeeld kranten gaan verkopen. Er zal een geweldige produktie aan kinderboeken ter hand moeten worden genomen.

Het is zo gemakkelijk om in slechte tijden op cultuur te bezuinigen, maar dat heeft afschuwelijke gevolgen op de lange termijn! De T.A.V. kost fl. 600.000,- per maand. Daarom stelt deze regering op dit ogenblik andere prioriteiten.

In onze besprekingen met de Simar gaan we uit van twee principes: de financiële mogelijkheden én wat we doen moet het onderwijs ten goede komen. We zien niets in het creëren van functies om de mensen maar aan het werk te houden.

Het Instituto di Cultura moeten we uitbouwen en meer inhoud geven, ook misschien een andere. De traditionele opvattingen van cultuur zoals het uitzenden van groepen voor een carnavalsviering in het buitenland is een rol voor het toeristenbureau, dat is niet iets waarmee we vernieuwend bezig zijn. Het Instituto moet juist niet het plichtmatige doen maar de aanzet geven tot een nieuw beleid, dat naast het materiële aspect in het leven een grote plaats inruimt voor immateriële zaken in ons dagelijkse leven. De overheid wil met zijn cultuurbeleid naar het stimuleren van het creatieve- vernieuwende in onze samenleving.

Wim Rutgers

DE BEURS Donderdag 20 maart 1986

HET ZOUT VERSUS DE ZEE: FILM OVER ARUBA

ORANJESTAD - Momenteel is producent Jim Swinkels van Swinkels Producties uit Haarlem bezig met de voorbereidingen om te komen tot een film over Aruba en zijn mensen, dat de titel zal dragen, "Het zout versus de zee". In verband hiermee gaf hij het volgende communique uit.

De gedachte om te trachten een informatieve film over Aruba te produceren, werd ons vooral ingegeven door de constatering dat de kennis van dit land in Nederland (en ook in andere Westeuropese landen) zeer beperkt is.

In de Nederlandse pers komt Aruba wel regelmatig ter sprake, maar dan vooral als "political issue", maar wie er leven en hoe men leeft in dat deel van "het koninkrijk daarvan is de gemiddelde Nederlander weinig bekend. Terwijl Arubanen toch een significant deel van de Antilliaanse groepering in Nederland uitmaken.

Afgezien van dit interculturele element is er de leefwereld van een Caraibisch volk, met zijn eigen waarden, normen en mores. Naar onze mening een boeiende wereld om te leren kennen.

Op basis van een aantal saillante uitgangspunten heeft scenario-schrijfster/ regisseuse Maria Peters, na uitgebreide bronnenstudie, een voorlopig ontwerp geschreven.

Dit ontwerp hoopte zij in deze maand, met steun van gekwalificeerde Arubaanse informanten, hier ter plaatse nader uit te werken.

De mogelijkheid hiertoe werd geopend door financiële ondersteuning van het Fonds voor de Nederlandse Film, het Ministerie van WVC en de Sticusa. De ontwikkeling tot een produktiegereed script zal vervolgens in Nederland plaatsvinden, waarbij wij ervan uitgaan dat het uiterlijk medio augustus 1986 voltooid zal zijn.

Vanuit dit scenario beogen wij een film te produceren met een vertoningsduur van circa 50 minuten, 16 mm formaat, kleur, die via televisie-stations en filmhuizen, gedistribueerd zal worden.

Om de "impact" van een film als deze te bevorderen, hebben wij gekozen voor de drama-vorm, die inhoudelijk steunt op een aantal relevante, aan de realiteit te ontlenen gegevens.

Wij streven er naar om een objectief en waardenvrij beeld van de Arubaanse samenleving te geven.

Met de steun van geïnteresseerde informanten en participanten, zowel op Aruba als in Nederland, kan naar onze mening een boeiende en waardevolle film tot stand worden gebracht.

Een belangrijke afdeling voor het land Aruba

Biblioteca Nacional, een multifunctionele dienst

MET HET INGAAN van de status aparte is de Dienst Nationale Bibliotheek van het ministerie van Welzijnszaken een belangrijke afdeling voor het land Aruba geworden. Deze nationale bibliotheek is in de plaats van de oude Openbare Leeszaal en Bibliotheek gekomen; de Biblioteca Publico Aruba werd Biblioteca Nacional. "Wat houdt deze verandering eigenlijk in?" vroeg ik aan directrice Alica van Romondt.

UITLEEN

Voor het publiek zal er op het eerste oog niet zo veel verschil zijn, omdat de gewone tot nu toe verrichte diensten gewoon doorgaan. We blijven natuurlijk boeken uitlenen, we zullen ook met allerlei activiteiten doorgaan, de bibliobussen zullen blijven rijden, de school- mediatheek blijft gewoon doordraaien en ook bij de filialen als op enkele scholen, het hospitaal en het Huis van Bewaring en zo gaat het werk natuurlijk normaal door. Dat maakt dus geen enkel verschil uit, maar we krijgen er nu enkele taken bij. Dat is het nieuwe, waardoor we nog meer service kunnen bieden.

WETTELIJKE DEPOT

Daarmee bedoelen we om het een beetje officieel te zeggen, een opslagplaats voor de creaties van de Arubaanse geest, waarbij alles op een centrale plek verzameld wordt wat er is uitgegeven óp Aruba en óver Aruba. Dat is de directe taak van een nationale bibliotheek. Elk boek, elk rapport, alle video's en films, muziekstukken of wat er ook wordt geproduceerd, daarvan gaat automatisch één exemplaar naar het wettelijk depot, dat niet toegankelijk is voor het publiek. Het is zuiver een opslagplaats.

Maar tegelijkertijd verplicht je jezelf als nationale bibliotheek om een nationale bibliografie te maken, zoals dat in Nederland bijvoorbeeld met de cumulutatieve catologus — de "Brinkman" — het geval is. Wij zullen nu hetzelfde moeten doen. Alles moet bekend en op een centrale plaats aanwezig zijn.

ANTILLIANA

De "Antilliana" gaat we nu verder uitbouwen tot een research centrum. We nemen daar rapporten, overheids- publicaties, jaarverslagen en al die documenten in op. Die afdeling wordt wel voor publiek toegankelijk, maar we lenen niet uit. Je weet via het wettelijk depot en de bibliografie precies wat er is en met toestemming van de auteur kan dan een researcher toegang krijgen ter bestudering van wat in de Antilliana is verzameld. Een nationale bibliotheek heeft ook zijn voordelen naar buiten toe. Als nationale bibliotheek komt je automatisch gratis op de «mailig list» van de Verenigde Naties en al hun publicaties krijg je ook gratis toegestuurd. Bovendien kun je een soort wettelijke depot worden voor de regio- uitgaven van de Verenigde Naties. Die krijg je dan gratis, als je alles opneemt en volgens hun regels in de bibliografie verwerkt. De Universiteit van Suriname heeft dat bijvoorbeeld ook.

Een ander voordeel van een nationale bibliotheek is dat alles op één centraal punt is opgeborgen en beschikbaar, en dat ook bij spreiding van onderdelen over verschillende plaatsen en instanties — de afdelingen van de bibliotheek bijvoorbeeld — overal hetzelfde uniforme coderings- systeem gebruikt is. Ook voorkom je doublures in de aanschaf van kostbare uitgaven, wat belangrijk is voor een klein land. Handboeken en dergelijke zal iedereen nodig hebben, maar specialismen kunnen beter centraal. We willen vooral versnippering voorkomen; dat heeft financiële voordelen.

In de Antilliana — de Antilliaanse kamer, die een aparte afdeling is — hebben we nu een Arubaans archief, verder hebben we werken over de Nederlandse Antillen (van de Vijf) en over de rest van het Caribisch gebied. De naam Antilliana hebben we gekozen om verwarring met de naamgeving op Curaçao, waar een Caribiana is, te voorkomen; Antilliana betekent dus alle eilanden, de grote en de kleine Antillen van het hele Caribische gebied.

We streven ernaar om alles van dit gebied aan te schaffen; in elk geval van Aruba en de Nederlandse Antillen — ons streven is om tot 100% te komen. Veel studies gaan over Antilliaanse eilanden in het algemeen, waarvan dan een onderdeeltje over Aruba; dat nemen we ook bij de Arubiana. Maar als je geen geld hebt en je moet gaan schiften, dan leg je natuurlijk allereerst de nadruk op de Arubiana. Gelukkig kunnen we nu wel weer aanschaffen, hoeveel dat weten we nu nog niet precies.

We zijn bezig om tot een regeling te komen omdat op het ogenblik elke aanschaf via het ambtelijk apparaat moet. Ik vraag me af of dat soort beslissingen wel door een ambtenaar gedaan kán en mág worden. We pluizen niet voor niets catalogi, aanwinst- lijsten en recensies uit om te beslissen wat we willen en moeten aanschaffen. Wij selecteren wat we nodig hebben, wij kennen de behoefte van onze lezers. Die verantwoordelijkheid ligt binnen de bibliotheek, niet op ambtelijk niveau, waar men misschien zonder kennis gaat schrappen.

We hebben een chronisch tekort aan vakmensen om de nieuwe werkzaamheden uit te voeren. Nu doen we zelf een beroep op een aantal vrijwilligers- deskundigen om te helpen adviseren bij specifieke aanschaf- gebieden.

CONTRIBUTIE

Nu de contributie weer teruggebracht is van de door de vorige regering ingevoerde 25 gulden naar de oorspronkelijke vijf gulden voor volwassenen, is de bibliotheek plotseling weer veel meer in trek. De mensen komen nu niet meer alleen boeken terugbrengen, maar ze nemen weer een lezerskaart.

We hebben nu pas gemerkt dat veel mensen om principiële redenen die 25 gulden niet betaald hebben — die stonden de eerste dag al in de rij om zich weer in te schrijven. Het gaat nu weer goed; we zijn weer ongeveer op het oude peil sinds 1982. Vrijdagmiddag heerst er weer de oude bedrijvigheid;

Alice van Romondt

een verademing, ook voor de medewerkers.

Iemand die al 25 gulden betaald heeft, krijgt nu een kaart voor vijf jaar. Administratief was het nauwelijks mogelijk om geld uit de eilandskas te halen om te restitueren..

MULTIFUNCTIONEEL

We hebben een goede samenwerking met andere culturele instanties als het Instituto di Cultura, de laatste tijd ook weer met het CCA en vooral ook met de directie Onderwijs. Het Debrot- symposium in februari heeft heel duidelijk laten zien hoe IDILA, CCA, UNA en de bibliotheek kunnen samenwerken.

We willen dit goede begin voortzetten met een activiteitenmaand in maart t.g.v. de status aparte, in april een symposium over Engelstalige Caribische literatuur, in juni over het Spaanse segment daarvan, en in september vieren we het eerste lustrum van onze literair- culturele activiteiten- maand, die voor het eerst gehouden werd in september 1982 met de opening van de nieuwe bibliotheek. In september zal de Papiaments- talige literatuur centraal staan.

Het microfiches project moe-

vervolg p. 8

Vervolg Bibliotheca Nacional

ten we uitbouwen de komende jaren. We zijn nu geabonneerd op ongeveer 450 tijdschriften, die met behulp van de "reader" geraadpleegd kunnen worden; jammer genoeg werkt de "printer" nog steeds niet. We willen dit project uitbreiden naar het Engelstalige deel toe; nu zijn het nog vooral Nederlands- talige tijdschriften die we op microfiches hebben. We hebben nu contact met de Virgin Islands, waar een micro- ficherings- centrum gevestigd is — daar zouden we waarschijnlijk veel Antilliana vandaan kunnen halen. En dan is er natuurlijk de Library of Congress in de Verenigde Staten. Via de Caribische bibliotheek- organisatie Acuril heb ik als bestuurslid heel veel internationale contacten in de regio.

KUNSTUITLEEN

We hebben op het ogenblik een werkgroep die bezig is te bestuderen of het mogelijk is om via de bibliotheek tot een vorm van kunstuitleen te komen, waarbij schilderijen en andere kunstwerken tijdelijk worden afgestaan tegen vergoeding, aan particulieren en misschien ook instanties. Dat zou voor twee kanten een stimulans betekenen: voor de kunstenaar die zijn werk nu veel meer openbaar kan maken omdat het niet steeds meer bij hem thuis staat, en voor particulieren die veel intensiever kunnen kennismaken met de eigen kunstenaars. We zullen heel klein moeten beginnen en er zijn nog allerlei problemen over geld en verzekeringen en dergelijke, maar ik denk dat we dat dit jaar wel kunnen oplossen, zodat we al in 1986 kunnen beginnen. Degene die leent, zal ook een optie krijgen het kunstwerk definitief te kopen.

Zo is er ook een mogelijkheid tot uitwisseling van kunstenaars onderling. We krijgen bovendien nog al eens toeristen in de bibliotheek die om materiaal over Aruba vragen; die zouden we dan ook deze kunstwerken kunnen laten zien en misschien willen zij dan zelfs ook wel eens wat kopen, wat weer een stimulans is voor onze mensen.

WIM RUTGERS

Amigoe WOENSDAG 19 MAART 1986

Duidelijk beeld gegeven van rijke Arubaanse cultuur

Culturele manifestatie klinkt als een klok

ORANJESTAD — Eensgezind heeft Aruba gisteravond op het Vrijheidsplein de viering van de Status aparte en het tweede lustrum van de Dag van Vlag en Volkslied afgesloten met een culturele manifestatie van bijzonder goed gehalte. Het was een kleurrijk geheel, dat vlot werd opgevoerd en met veel verve toonde hoe rijk de cultuur van Aruba is. Het geheel werd gebracht voor prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven alsmede de gasten uit Nederland en de Antillen die voor de viering naar Aruba waren gekomen. Alle politieke partijen van Aruba waren present bij de viering, die ook bijzonder veel publiek trok. Namens de bevolking van Aruba bood premier mr. Henny Eman aan de prinses en haar echtgenoot een van keramiek vervaardigd Arubaans huisje aan. Hij benadrukte daarbij de dank van Aruba — dat zich nauw verbonden voelt met het Huis van Oranje — dat de prinses en mr. Van Vollenhoven de viering van deze historische dag voor Aruba hebben willen bijwonen.

Na aankomst van de gasten werd de manifestatie ingezet met het Arubaanse volkslied dat op frisse heldere wijze gezongen werd door het jeugdkoor onder leiding van Maybeline Arends-Croes. Na de mars met vlaggen van Nederland, de Antillen en Aruba — uitgevoerd door Teatro di Danza Arubano — nodigde premier mr. Henny Eman prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven uit op het podium te komen. Hij bracht de dank van Aruba over voor de aanwezigheid van de prinses en haar echtgenoot bij de viering van deze gedenkwaardige dag, die na een strijd van vele jaren tot stand kwam. Wetende dat de prinses veel belangstelling in keramiek heeft, bood hij een Arubaans huisje in keramiek aan. Premier Eman bracht daarna dank aan Nederland en de andere eilanden van de Antillen die aanwezig waren bij de viering. Onder hen bevonden zich de gouverneur van de Nederlandse Antillen, premier Don Martina, Statenvoorzitter Bikker en de gezaghebbers van de vijf Antilliaanse eilanden.

Hierna werd op een bijzonder vlotte wijze het programma afgewerkt waarbij de gasten gelegenheid kregen op originele en kleurrijke wijze kennis te maken met wat Aruba op het gebied van de cultuur te bieden heeft. Dat dit veel is, bleek uit het kleurrijk schouwspel.

Het begon met de indianen die op Aruba kwamen (Teatro di Danza Arubano), de komst van Spanjaarden waarbij Ernesto Rosenstand een gedicht voordroeg, het optreden van de jeugdzanger Cesar Olarte met het lied «Voor mijn land Aruba», de invasie van de Nederlanders waarbij Maybeline met haar koor een potpourri van Nederlandse liederen zong, de Nederlandse piratendans (Teatro di Danza Arubano), het «dera gai» onder leiding van Diana Antonette, Trio Huasteca met Etty Toppenberg, de dans van agricultura en aloë (Teatro di Danza Arubano), de Lago- werknemers, The Young Voices, de ode aan Aruba (Arubanita) met coördinatie van Wilma Kuiperi-Janssen en zangers Ruben Geerman en Mabelinn Roos. Na Trio Los Arubeños bracht de groep Teatro di Danza Arubano «De intrede van het toerisme op Aruba», waarna de aanwezigen nog een stukje enthousiast carnavals- viering van Aruba konden proeven. Hierbij ontbraken de lichtparade van Tivoli, «Aruba su paraíso» van de Esso-club, «Tuti Fruti» van Santa Cruz en andere carnavals- figuren niet. Tommy en Francis zongen weer prima, terwijl de lintendans gebracht werd door Teatro di Danza Arubano. In ouderwetse stijl bracht de groep Flor di Palisia met het caha di orgel een echte ouderwetse Arubaanse wals, Oudejaarsavond, dandee en een formatie van het Contour Aruba ontbraken niet in de slotfase.

Hiermede kwam een einde aan een culturele manifestatie die klonk als een klok. Prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven gingen voor het vertrek naar het hotel nog even het podium op om de deelnemers en deelneemsters lof toe te zwaaien en te danken voor de geslaagde avond.

Het prinselijk paar heeft vandaag nog een vrije dag op Aruba en vertrekt vanavond naar Nederland. Prof. Zoutendijk (VVD) reist van Aruba naar Taiwan. Hij maakt een stop in Los Angeles waar hij de Nederlandse kolonie in verkiezings- sfeer zal ontmoeten. Minister De Koning en zijn staf begonnen vandaag op Aruba het overleg met de Arubaanse regering.

Illidge' s restaurant bedrijfsklaar op ongekend mooi punt

Moerman: Lighthouse moet snel water en stroom krijgen

ORANJESTAD — "Bij de tot standkoming van zijn restaurant The Lighthouse heeft Edwin Illidge van alle kanten moeilijkheden ondervonden. Ik heb bewondering hoe hij deze overwonnen heeft. Hij heeft zijn restaurant De Hooiberg in Rotterdam opgegeven om op zijn geboorte- eiland mee te bouwen aan het toerisme. Ik vind dat Aruba nu als de gesmeerde bliksem moet zorgen dat hier electriciteit en water komt", aldus de directeur van het kabinet voor Antilliaanse Zaken drs. Henk Moerman toen hij gistermiddag in The Lighthouse «De Moerman lounge» opende. Drs. Moerman, van wie de heer Illidge veel steun en advies ontving, verblijft voor de laatste maal op Aruba als directeur van het kabinet van Antilliaanse en Arubaanse Zaken. Vanmiddag neemt hij "onder een borrel" in Manchebo Beach afscheid en wordt dan per 1 april als directeur opgevolgd door drs. Frits Palm.

Een kleine groep genodigden was gisteren in het restaurant The Lighthouse — bij de vuurtoren te Malmok — bij de verjaardag van eigenaar Erwin Illidge (43) te vieren, waarbij van de aanwezigheid van drs. Moerman gebruik werd gemaakt de lounge, die naar hem genoemd is, te openen. De heer Illidge heeft de bar van het restaurant genoemd naar de directeur van Bredero Caribe, Peter Westera, van wie hij ook veel medewerking en hulp kreeg. Ofschoon het restaurant reeds maanden geleden in de door de Bouwmaatschappij verbouwde wachterswoning — het verbouwen werd door Nederland gefinancierd — opgeleverd werd, kan de heer Illige nog steeds niet opengaan omdat het restaurant nog steeds geen water of stroom heeft.

Oorzaak schijnt te zijn dat de aanleg van water en stroom een bijzonder kostbare zaak is — naar schatting zeker een groot bedrag — dat door de heer Illidge die reeds een kwart miljoen in dit project investeerde, niet betaald kan worden. Van Elmar- zijde vernam de Amigoe desgevraagd dat volgens de concessie de Elmar panden moet aansluiten die in een stroomgebied liggen. Als deze daarin niet liggen, dan moet betrokkene de helft van de investeringen mee betalen. De heer Illidge heeft de overheid herhaalde malen — overigens tot op heden zonder succes — gevraagd hiervoor garant te staan. Zolang niet bekend is wie de kosten gaat betalen, zal aansluitng — dit geldt ook voor water — niet mogelijk zijn. Dat er een oplossing moet worden gevonden, staat wel vast omdat nu reeds vele toeristen het restaurant met zijn uniek uitzicht over zee en Aruba bezoeken, doch steeds voor gesloten deuren komen te staan. De heer Illidge had op 18 maart open willen gaan, hetgeen niet lukte ofschoon wel een kleine zeshonderd mensen een kijkje kwamen nemen.

In een gesprek met de Amigoe vertelde Edwin Illidge dat hij nu 2,5 jaar met dit project bezig is. Hij kreeg van Nederlandse zijde alle steun en in het bijzonder van drs. Moerman die altijd klaar stond met advies en raad. Ook de heer Peter Westera van Bredero hielp hem onder meer met meubilair, dat door Illidge zelf keurig in orde werd gebracht. Edwin Illdige — die het bijzonder erg vindt dat zijn vrouw en vier kinderen nog in Rotterdam moeten blijven waar hij destijds het bekende restaurant De Hooiberg had — betreurt het dat hij als Arubaan zo bitter weinig medewerking van de overheid krijgt. Hij had destijds de Aruven een brief geschreven om in aanmerking te komen voor oud meubilair van het Aruba Caribbean Hotel en kreeg niet eens antwoord. De heer Westera begreep zijn problemen en hielp. Dat is dan een maatschappij van buiten die wel bereid is de mensen van hier te helpen. Een voorbeeld voor de overheid, aldus Illidge in gesprek met de Amigoe. Het geheel is reeds bedrijfsklaar. Gewacht wordt op stroom en water en dan heeft Aruba er weer een toeristische attractie erbij die aan een kleine twintig man werk zal verschaffen. De heer Illidge hoopt dat de regering hem de helpende hand zal willen bieden met de garanties voor aanleg van stroom en water. Waarom garantie voor allerlei grote hotels en niet voor een bedrijf van een landskind die ook wil bijdragen om de toeristen iets te bieden? Overigens is het uitzicht ongekend mooi. U hoeft zich geen zorgen te maken dat u de zestig treden toegang moet beklimmen — zoals de Amigoe gisteren deed — maar u kunt met de auto achterom de vuurtoren gemakkelijk bij het restaurant met het ruime terras komen.

De Beurs

Woensdag 19 maart 1986

SHERMAN DE JESUS

WILLEMSTAD - Minister van Onderwijs & Kultuur drs. L. Badejo-Richardson heeft dezer dagen de heer Sherman de Jesus ontvangen. De heer De Jesus stelde de Minister op de hoogte van de vorderingen in verband met de produktie van de film "Triumfo di Yaya" ("De overwinning van de Yaya"). Deze film behandelt de geboorte van het Papiamentu aan de hand van een scenario geschreven door de heer Frank Martinus Arion. De produktie en de regie zijn in handen van de heer Sherman de Jesus. De Minister is van mening dat zo'n film zeker zal bijdragen tot grotere bekendheid van het papiamentu. De Minister zal nagaan in hoeverre het mogelijk is steun te verlenen aan dit projekt.

a

AMIGOE ZATERDAG 22 MAART 1986

Eerste gaststudenten ontvangen

Juridische Faculteit UNA gaat banden aan in de regio

WILLEMSTAD — De Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de UNA hecht grote waarde aan samenwerking met zusterfaculteiten in het buitenland. Zo bestaat reeds geruime tijd een samenwerkings- overeenkomst met de Juridische Faculteit van de Katholieke Universiteit te Nijmegen, waardoor het mogelijk is voor UNA -afgestudeerden met het afleggen van slechts enkele aanvullende tentamens "Nederlands Recht" ook de bul aan de KUN te behalen. Daarnaast tracht de faculteit zich steeds meer op samenwerking in de regio te richten.

Dat stelt mr Brian Mezas, dekaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de UNA, in een persbericht. Behalve een samenwerking met de Universiteit van Nijmegen is ook recentelijk een overeenkomst gesloten met de vakgroep Belastingrechtelijke vakken van de Rijksuniversiteit te Leiden. Het eerste concrete resultaat daarvan is de instelling van de studierichting "Antilliaans Fiscaal Recht" aan de Juridische faculteit van de UNA.

Ook richt de Juridische Faculteit zich in toenemende mate op de regio. Begin maart is een delegatie uit Gainesville en Leiden op Curaçao geweest, teneinde een tot een driehoeks samenwerking te komen. De eerste ideeën hiertoe zijn tijdens dat bezoek geconcretiseerd. Een tegenbezoek om deze plannen af te ronden, zal rond 20 april plaatsvinden.

Daarnaast is van de University of the West Indies (UWI) te Barbados een gastdocent op de UNA geweest die het keuzevak "Criminologie" heeft verzorgd, terwijl de eerste gast-studenten eveneens uit de regio afkomstig zijn: elf studenten van de UWI hebben in de afgelopen week in gezelschap van docenten mr David Bradshaw en dr Alger Fiadjoe, de Antilliaanse Universiteit bezocht. Behalve de verschillende "social events" die de Antilliaanse studenten hadden georganiseerd, werden ook lezingen gehouden die voor beide groepen interessant waren. Zo heeft mr Bradshaw gesproken over "Comparative Law: a subject of the Antillean lawyer" en spraken drs Opdam, mr Römer en mr Nicastia over enkele economische en juridische aspecten van de Nederlandse Antillen.

BEURS EN NIEUWSBERICHTEN

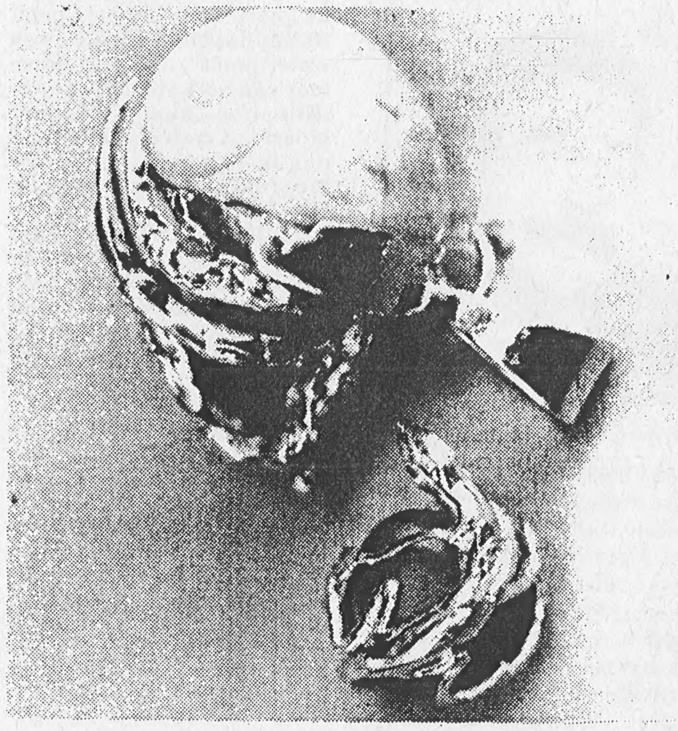
Zaterdag 22 maart 1986

EDELSMID ABATH ONTWIERP GESCHENKEN

ORANJESTAD -- De geschenken van Prinses Margriet en de heer Pieter van Vollenhoven zijn ontworpen en vervaardigd door de Arubaanse kunstnaar Ciro Abath. De heer Abath heeft zijn opleiding genoten aan de Akademie voor Beeldende Kunsten te Tilburg in Nederland gedurende de periode van 1972 tot 1978. Aldaar behaalde hij zijn eerste graadsbevoegdheid handvaardigheid met als specialisaties ruimtelijke plastische vormgeving en keramiek.

De geschenken voor Prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven vormen een weerspiegeling van de verknochtheid van de kunstenaar aan zijn geboorteeiland. De belangrijkste bron van inspiratie vormt voor hem de Arubaanse natuur.

Voor de prinses werd een hanger ontworpen waarbij de heremietkreeft (Soldachi) als thema werd gekozen.

De uitvoering geschiedde in 18-karaats goud gezet in een echte schelp (Natica Carena Linnee). Voor de heer van Vollenhoven werd een gouden revers-speld ontworpen. Gebruikt is een stukje glad diabaas waaromheen een hagedisje werd gemonteerd. Hierin is het welbekende beeld van een op een steen in de zon liggende hagedis weergegeven. Ook dit geschenk is uitgevoerd in 18-karaats goud.

Beide geschenken zijn vervaardigd volgens het cireperduprocede. Dit houdt in dat de originele vormen eerst zeer gedetaillleerd in was zijn . gemodelleerd, waarna deze vormen via een gecompliceerde gietprocedure uiteindelijk in goud zijn gegoten. Voor de afwerking van de creaties heeft Abath de medewerking gekregen van de juwelier Charly van Eer Jr.